

FELELŐSSÉG MÁS SZEMÉLY ÁLTAL OKOZOTT KÁRÉRT

Dr. Barzó Tímea PhD
egyetemi docens, ügyvéd, egészségügyi szakjogász
MISKOLCI EGYETEM
Polgári Jogi Tanszék

MUNKÁLTATÓ ÉS JOGI SZEMÉLY ÖNÁLLÓ FELELŐSSÉGE

BÍRÓI GYAKORLAT – MUNKÁLTATÓ felelőssége

- nemcsak a munkaviszonnyal (szövetkezeti tagsági viszonnyal)
- minden foglalkoztatásra irányuló jogviszonnyal 3. személynek okozott kár

JOGI SZEMÉLY FELELŐSSÉGE

- feladat- és hatáskörében, ill. tevékenységi körében eljáró
- természetes személy (tag, alkalmazott, vezető fiztségviselő) magatartása
- ha 3. személynek kárt okoz,
- a JSZ eljárásának minősül → **JSZ felel** (BDT2192/2010)

1. ALKALMAZOTT, ILLETVE JOGI SZEMÉLY TAGJA ÁLTAL OKOZOTT KÁR

MUNKÁLTATÓ:

- természetes vagy jogi személy
- vagy JSZ-gel nem rendelkező gazdálkodó szervezet

JOGI SZEMÉLY:

- csak JSZ (más jogalany nem)
- csak tagja (alkalmazottja stb. nem)

**KÁRTELEPÍTÉS
MUNKÁLTATÓ + JOGI SZEMÉLY
ÖNÁLLÓAN FELEL**

1. ALKALMAZOTT, ILLETVE JOGI SZEMÉLY TAGJA ÁLTAL OKOZOTT KÁR

FELELŐSSÉG ALAPJA – károkozás időpontjában

- alkalmazott - foglalkoztatási jogviszonyával öf.
 - ellenőrzése alatt álló munkahelyen, munkaidőben
 - telephelyén v.
 - közvetlen ellenőrzési körén kívüli – helyszíni - munkavégzés során
 - munkakörébe nem tartozó tevékenységgel, de azzal összefüggő!
- tag - tagsági viszonyával öf.
- felróható magatartás – kivételesen objektív alapú **BIZONYÍTÁSI TEHER**

- KÁROSULT: kár és az okozati összefüggés (foglalkoztatási v. tags. jv.)
- MUNKÁLTATÓ, JSZ: felróhatóság, jogellenesség hiánya
- KÖZÖMBŐS: elháríthatta volna-e a munkáltató (JSZ) a kárt

1. ALKALMAZOTT, ILLETVE JOGI SZEMÉLY TAGJA ÁLTAL OKOZOTT KÁR

SZÁNDÉKOS KÁROKOZÁS → egyetemleges (önálló közvetlen) felelősség – „felelősség-áttörés”

- az alkalmazott és tag teljes védettségének feloldása indokolt
- különösen ha a károkozás visszaélészerű
- preventív cél (reparáció mellett)

**MUNKÁLTATÓ és az alkalmazott
JOGI SZEMÉLY és tagja**

1. ALKALMAZOTT ÁLTAL OKOZOTT KÁR

Munkáltatónak okozott kár megtérítése (2012. évi I. tv. – 179.§)

- munkaviszonyból származó kötelezettségek megszegésével felróhatóan okozott kárt a munkavállalónak meg kell téríteni.
 - ✓ szándékos v. súlyosan gondatlan károkozás – teljes kártérítés
 - ✓ gondatlan károkozás - max. 4 havi távolléti díj

Nem kell megtéríteni azt a kárt,

- aminek bekövetkezése a károkozás idején nem volt előre látható,
- amit a munkáltató vétkes magatartása okozott,
- ami a munkáltató kárenyhítési kötelezettségének vétkes elmulasztásából ered

1. AZ ALKALMAZOTT ÁLTAL MUNKÁLTATÓNAK OKOZOTT KÁR MEGTÉRÍTÉSE

➤ Az Mt. 179. § (3)-tól eltérően az alkalmazott **EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓ** által - kizárólag az egészségügyi tevékenysége végzésével a betegnek - okozott kár esetén

➤ a kártérítés mértéke súlyosan gondatlan károkozás esetén nem haladhatja meg a munkavállaló **négyhavi távolléti díjának összegét**. (2003. évi LXXXIV. tv. 15/C.§)

2. VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐ KÁROKOZÁSA

„felelősség-áttörés”

- JSZ vezető tisztségviselője
- e jogviszonyával öf.ben
- 3. személynek kárt okoz

vezető tisztségviselő a jogi személlyel egyetemlegesen felel!

- JSZ nevében, képviseletében, javára jár el
- nem kell szándékosnak lennie a károkozásnak
- önálló felelősség a JSZ mellett

2. VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐ FELELŐSSÉGE

TÖBBFÉLE LEHET (károsulttól függően)

1. KÁROSULT MAGA A JOGI SZEMÉLY
 - szerződése körében okozott kár – kontraktuális felelősség (kimentés más!)
 - szerződésen kívül okozott kár – deliktuális felelősség

2. KÁROSULTAK A TAGOK VAGY A HITELEZŐK

- JSZ jogutód nélküli megszűnése esetén
- **tagok** 1 éves határidőn belül – kárigény
- kielégítéshez nem jutó **hitelezők**

3. FELELŐSSÉG 3. SZEMÉLYEKEL SZEMBEN – egyetemlegesség

3. MEGBÍZOTT KÁROKOZÁSA FELTÉTELEI:

- károkozás időpontjában megbízási szerződés (megbízó-károkozó)
- a kár a megbízotti minőséggel és magatartással **szoros** öf.ben okozta a megbízó
- 3. személynek (nem a megbízónak)
- csak szerződésen kívüli károkozás (deliktuális)

MEGBÍZÓ ÉS MEGBÍZOTT EGYETEMLEGESEN FELEL!

- a megbízó korlátozott lehetőségei a munkáltatóhoz képest
 - mind a megbízott felügyeletében, irányításában,
 - mind a károkozás elleni védelemben
- a megbízott a megbízó ügyében és érdekében jár el

3. MEGBÍZOTT KÁROKOZÁSA MEGBÍZÓ KIMENTÉSE:

- megbízott megválasztásában,
- utasításokkal való ellátásában,
- felügyeletében

FELRÓHATÓSÁG NEM TERHELI!

ÁLLANDÓ – TARTÓS MEGBÍZÁS ESETÉN:

- a károsult kárigényét az **alkalmazott** károkozásáért való felelősség szabályai szerint is **érvényesítheti**
- választás joga csak a károsultat illeti meg (nincs a bíróságnak mérlegelési jogköre!)

3. MEGBÍZOTT KÁROKOZÁSA ÁLLANDÓSÁG KRITÉRIUMAI – 2/2005.

Polgári Jogegységi határozat

- megkötendő ügyletek száma nincs rögzítve – de határozott idejű,
- szerződés időtartama határozatlan,
- jogügyletek jellege - folyamatos

KIZÁRÓLAG A MEGBÍZÓ FELEL!!

- megbízás kereteinek túllépésével, de a megbízás adta lehetőség kihasználásával!

4. FELELŐSSÉG MÁS SZERZŐDÉS KÖTELEZETTJÉNEK KÁROKOZÁSÁÉRT

„Más szerződés jogosultja felelősséggel tartozik a vele szerződéses viszonyban álló kötelezett által a szerződés teljesítése körében 3. személynek okozott kárért mindaddig, amíg a károsult számára ismeretlen károkozó személyét meg nem nevezi.” (6:543.§)

TÍPUSESET

➤ megrendelő vállalkozója alvállalkozók sorával működik, s azok okoznak kárt.

4. FELELŐSSÉG MÁS SZERZŐDÉS KÖTELEZETTJÉNEK KÁROKOZÁSÁÉRT

KÉTLÉPCSŐS SZABÁLY

1. JOGOSULT FELEL: ismeretlen károkozó esetén
2. KÁROKÓZÓ SZEMÉLY FELEL: ha ismert a személye, vagy őt a jogosult megnevezi

```

graph LR
    A[Megrendelő  
Jogosult] --> B[Fővállalkozó  
Kötelezett]
    B --> C[Alvállalkozók  
Kötelezettek]
    C --> D[KÁROSULT]
  
```

5. VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÁSA VÉTŐKÉPTELEN NEM FELEL!

HELYETTE A GONDOZÓJA FELEL

VÉTŐKÉPTELENSÉG törvényi FOGALMA:

- belátási képessége oly mértékben korlátozott,
- hogy nem képes felmérni károkozó magatartása következményeit

- a) a felróhatóság előkérdése (annak hiánya)
- b) nem összetévesztendő a cselekvőképességgel
- c) a vétőképességnek nincsenek fokozatai (vagy van – vagy nincs)
- d) esetről-esetre kell eldönteni: érintett kora és szellemi állapota alapján

5. VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÁSA VÉTŐKÉPTELENEK LEHETNEK:

- kiskorúak
- szellemi fogyatékossgal élők
- mentális zavarral küzdők (időskori demencia, szenvedélybeteg)
- ittas vagy bódult állapot

KISKORÚ

- bírói gyakorlat: 12 év, de \leq és \geq is lehet (gyermekpszichológus szakértői bizonyítás)

SZELLEMI FOGYATÉKOSSÁG – MENTÁLIS ZAVAR:

- igazságügyi orvos szakértői bizonyítás

5. VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÁSA ESETEK:

- nem vétőképés az a 9 éves kislány, aki barátnője biztatására otthonról engedély nélkül kerékpárral távozik és balesetet okoz,
- szülei megtiltották az önálló kerékpározást neki → nem ismerte a közúti kerékpározás szabályait

- vétőképés az a 11 éves fiú, aki az elpattanó labda után szaladva ellöki az arra haladó kerékpárost
- vétőképés az a 9 éves fiú, aki bosszúból és szándékosan bedobja a szomszéd ablakát
- vétőképés az a 11 éves fiú, aki a szünetben figyelmeztetés ellenére kövel dobálózva eltalálja társa szemét

5. VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÁSA ESETEK:

- vétőképés volt az a gyengeelméjű személy, aki az édesanyja lakását bosszúból felgyújtotta
- összeveszett a családdal és levelében leírta, hogy bosszúból cselekszik

- nem volt vétőképés az a két 12 és 10 éves gyerek, akik egy bekerített kert szalonnasütőjében tüzet raktak, a 10 éves gyerek pedig egy parázsló bottal szaladgálva meggyújtotta a nádtetőt – pszichológus szakértő: a gyermek nem láthatta előre, hogy a füstölgő bot meggyújthatja a nádtetőt
- nem volt vétőképés az a két 9 és 5 éves gyerek, akik a nagyszülők nyitott kocsijából elvitt öngyújtóval a határban nádcsermőket gyűjtöttek fel.

5. VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÁSA

KISKORÚ szerepe KÖZLEKEDÉSI BALESETBEN

- kiskorú ismerte-e a közlekedési szabályokat
- képes volt-e azok megértésére
- képes volt-e felismerni a szabályok megszegésével járó veszélyeket

ELVÁRHATÓ VOLT-E TŐLE A SZABÁLYOK BETARTÁSA?

- vétőképességnek tekintette a B. azt a 8 éves – úttesten nem kijelölt zebraán átfutó - kiskorút, aki a közlekedés alapvető szabályait ismerte, de az adott ügyben megszegte azt,
- a szülei megtanították az önálló közlekedésre, úttesten való átkelésre + a gyerek már régen önállóan közlekedett
- felróható közrehatósnak minősül

5. VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÁSA

GONDOZÓI FELELŐSSÉG CÉLJA

- **prevenció:** saját mulasztásáért felel – a jövőben jobban figyeljen oda
- **reparáció:** nagyobb az esély, hogy a gondozónak van vagyona

GONDOZÓ törvényi fogalma

1. aki jogszabály alapján a vétőképtelen gondozója

a) KISKORÚ GONDOZÓJA:

- **szülő:** aki a szülői felügyeleti jogot gyakorolja
- **gyám:** családbafogadás, 3. személynél történő elhelyezés, vagy egyéb okból (kivéve: a gyermekvédelmi gyámot)

5. VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÁSA

GONDOZÓ törvényi fogalma:

b) SZELLEMI FOGYATÉKOS – MENTÁLISAN BETEG GONDOZÓJA:

- csak ha intézetben van, ahol életvitelszerűen tartózkodik – lehet maga az intézmény pl. idősek otthona, pszichiátriai betegek otthona, fogyatékos személyek otthona stb. – pszichiátriai intézet???

2. aki a vétőképtelen felügyeletét a károkozásakor ténylegesen ellátta (vagy el kellett volna látnia)

- gyakran egybeesik azzal a személlyel, vagy intézménnyel, aki a vétőképtelent a jogszabály erejénél fogva gondozza (ha a károkozás időpontjában is ő felügyelt rá)
- ha a szülő jogszabály alapján nem minősül gondozónak pl. kapcsolattartás idején

5. VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÁSA

2. aki a vétőképtelen felügyeletét a károkozásakor ténylegesen ellátta (vagy el kellett volna látnia)

- gyermekkel családi kapcsolatban álló és gondozásában, nevelésében a felügyeletet gyakorló szülő hozzájárulásával részt vevő személy, ha a károkozásakor ő felügyelt a gyermekre pl. nagyszülő, szülő házastársa, élettársa
- bárki, akire a jogszabály alapján gondozónak minősülő személy átmenetileg a vétőképtelen felügyeletét bízta
 - ingyenesen vagy visszatérően pl. szomszéd, bábiszitter
 - (óvodák, iskolák, gimnázium, szakközépiskola, kollégium)
 - táboroztató cég, szervezet, gyermekkorház

AKÁR „MINDKÉT” GONDOZÓ FELELŐSSÉGE MEGÉLLAPÍTHATÓ!

5. VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÁSA

ÓVODÁK, ISKOLÁK, GIMNÁZIUM, SZAKKÖZÉPISKOLA, KOLLÉGIUM

- amennyiben a gyermek által elkövetett kár
- az óvodai elhelyezéssel, tanulói jogviszonnyal – tanítási időben - kollégiumi tagsággal összefüggésben keletkezett

ÚJ KÖZOKTATÁSI TÖRVÉNY ALAPJÁN FELELNEK 59.§ (3) BEK. OBJEKTÍV FELELŐSSÉG - KIMENTÉS CSAK AKKOR, HA az intézmény bizonyítja

- a kárt működési körén kívül eső
- elháríthatatlan ok idézte elő

5. VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÁSA

GONDOZÓ kimentése:

- gondozónak kell bizonyítania,
- hogy a nevelésével és a felügyelet ellátásával kapcsolatban felróhatóság nem terheli

1. TÉNYLEGES FELÜGYELETET ELLÁTÓ GONDOZÓ MENTESÜLÉSE

- a felügyelet ellátása megfelelő volt-e,
- ha nem állt a károkozó a károkozás pillanatában felügyelet alatt, akkor szükség lett volna-e felügyeletre (életkora, magatartása, betegsége, személyisége stb. alapján)

5. VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÁSA

GONDOZÓ kimentése:

2. JOGSZABÁLY ALAPJÁN GONDOZÓNAK MINŐSÜLŐ SZEMÉLY MENTESÜLÉSE

- ha nem ő volt egyúttal a felügyeletet ellátó személy is a károkozás időpontjában
- nem követett el „súlyos nevelési hibát”
 - át kell adnia az általános erkölcsi normákat
 - a gyermek jellemének, értékrendjének és szokásainak kialakítása
- vagy ezzel nincs okozati összefüggésben a károkozás

BIZONYÍTÁSI TEHER - gondozón

5. VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÁSA

KÁRTÉRÍTÉST ALAPOZÓ MÉLTÁNYOSSÁG:

FELTÉTELEK:

- a vétőképtelennek nincs gondozója,
- vagy a gondozó felelősségét nem lehet megállapítani
- kivételesen
- **VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÓ** részben v. egészben **HELYTÁLLNI KÖTELES:**
 - eset körülményei **ÉS**
 - a felek vagyoni viszonyai azt nyilvánvalóvá teszik.

5. VÉTŐKÉPTELEN KÁROKOZÁSA

ÖNHIBA

- a vétőképtelen károkozó nem hivatkozhat belátási képessége korlátozott voltára, ha
- állapotát **felróhatóan** maga idézte elő. Pl. alkohol, tudatmódosító szerek

ALKOHOLISTA – KÁBÍTÓSZERÉLVÉZŐ ÉLETMÓD - FÜGGŐSÉG

- „függősége” miatt **VÉTŐKÉPTELEN** – gondozója felel
- „függősége” miatt **NEM VÉTŐKÉPTELEN** – szakértői feladat, hogy a károkozás időpontjában:
 - káros részegség – nincs önhiba – nem felel
 - idült alkoholizmus – felróhatóan maga idézte elő van önhiba – felel

VÉTŐKÉPES KISKORÚ KÁROKOZÁSA

GONDOZÓ + VÉTŐKÉPES KISKORÚ egyetemlegesen felel

- ha a **károsult bizonyítja**, hogy
- a felügyeletre köteles gondozó kötelességét felróhatóan megszegte (DIREKT BIZONYÍTÁS)

Gyermek által – tanulói jogviszonnyal öf. kár - Köznevelési Törvény alapján - OBJEKTÍV FELELŐSSÉG - KIMENTÉS CSAK AKKOR, HA az intézmény bizonyítja

- a kárt működési körén kívül eső
- elháríthatatlan ok idézte elő

VÉTŐKÉPES KISKORÚ KÁROKOZÁSA

Gondozó felróható kötelességszegése megállapítható:

- a kiskorúnak gázpisztolya van és a szülő nem észleli, hogy a kiskorú napközben csavarog, „játékgépezik”, kocsmázik stb.
- súlyos nevelési hiba köztudomású – ha a gyerek különös kegyetlenséggel, előre kitervebben barátjával meggyilkolja osztálytársát

6. FELELŐSSEGI ALAKZATOK TALÁLKOZÁSA

VÉTŐKÉPTELEN MUNKAVÁLLALÓ által okozott kár:

- 16 év alatt is foglalkoztatható iskolaszövetkezet tagjaként
 - ✓ munkáltató felel – foglalkoztatási jv. öf. okozott kár
 - ✓ gondozó felelhet – nevelés és felügyelet tekintetében közrehatott

TÖBBES KÁROKOZÓK – EGYETEMLEGES FELELŐSSÉG

VÉTŐKÉPTELEN MEGBÍZOTT által okozott kár

- pl. 10 éves kislány biciklivel bevásárol a szomszéd idős bácsinak – elüt egy gyalogost
 - ✓ megbízó felel – felróhatóság terheli a megbízott megválasztásában
 - ✓ gondozó felelhet – nevelés és felügyelet tekintetében közrehatott

TÖBBES KÁROKOZÓK – EGYETEMLEGES FELELŐSSÉG

4. FELELŐSSÉGI ALAKZATOK TALÁLKOZÁSA

VÉTŐKÉPTELEN VESZÉLYES ÜZEMI tevékenységet folytat

- pl. 10 éves kislány beindítja a szülő autóját és azzal kárt okoz
 - ✓ a szülő gondozóként felelhet - nevelés és felügyelet tekintetében közreható
 - ✓ a szülő üzembentartóként felel - ebben a minőségben érdemes perelni (objektív felelősség)
 - pl. Bébiszitter felügyelete alatti 8 éves kislány beindítja a szülő autóját és azzal kárt okoz
 - ✓ a szülő gondozóként felelhet - nevelés és felügyelet tekintetében közreható
 - ✓ a szülő üzembentartóként felel - ebben a minőségben érdemes perelni (objektív felelősség)
 - ✓ a bébiszitter gondozóként felelhet - felügyelet körében mulasztott
- KÖZÖS KÁROKÓZÓK EGYETEMLEGES FELELŐSSÉGE**

7. KÖZIGAZGATÁSI JOGKÖRBEŊ OKOZOTT KÁR

ALKALMAZOTT KÁROKÓZÁSÁÉRT VALÓ FELELŐSSÉG ÖNÁLLÓ FORMÁJA - FELTÉTELE 6:548.§

- kártérítés általános feltételei (jogellenes magatartás, kár, okozati összefüggés és felróhatóság)
- ha a kárt a közhatalom gyakorlásával vagy annak elmulasztásával okozták +
- a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható +
- a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatára sincs lehetőség

KÖZHATALMAT GYAKORLÓ JOGI SZEMÉLY FELEL vagy az a **JSZ, melynek a KERETÉBEN** az eljáró közg. szerv működik

7. KÖZIGAZGATÁSI JOGKÖRBEŊ OKOZOTT KÁR

KÖZIGAZGATÁSI JOGKÖRBEŊ OK. KÁR

- ✓ közhatalom gyakorlása során kifejtett,
 - ✓ szervező, intézkedő tevékenységgel, illetve
 - ✓ ennek elmulasztásával függ össze
- Jogalkalmazás során bekövetkező jogszabálysértés nem feltétlenül jelent egyben FELRÓHATÓSÁGOT is!!!

FELRÓHATÓ:

- ha a jogszabályi rendelkezés teljesen nyilvánvaló és egyértelmű - a döntés pedig nem mérlegelés eredménye
- a kirívóan súlyos jogértelmezési tévedésen alapuló tájékoztatás
- ha a hatóság a bíróság hatályon kívül helyező ítéletében megfogalmazott egyértelmű utasításának mellőzésével hozta meg a kérelmet ismételt elutasító határozatot

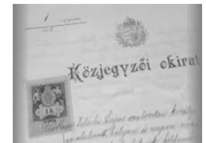
8. BÍRÓSÁGI, ÜGYÉSZSÉGI, KÖZJEGYZŐI, VÉGREHAJTÓI JOGKÖRBEŊ OK. KÁR

KÖZJEGYZŐI ÉS VÉGREHAJTÓI JOGKÖR ÚJDONSÁG A PTK-BAN

- ✓ jogfejlesztő bírói gyakorlat eredménye
- ✓ feltétel: rendes jogorvoslat kimerítése
- ✓ közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség szabályai szerint

FELELŐSSÉG ALANYAI:

- közjegyzői tevékenység - KÖZJEGYZŐ SAJÁT SZEMÉLYÉBEN felel
 - ✓ kötelező felelősségbiztosítás (50M Ft értékű)
- önálló bírósági végrehajtói tevékenység - SAJÁT SZEMÉLYÉBEN
 - ✓ kötelező felelősségbiztosítás (20M Ft értékű)
- bírósági (törvényszéki) végrehajtó - TÖRVÉNYSZÉK

8. BÍRÓSÁGI, ÜGYÉSZSÉGI, KÖZJEGYZŐI, VÉGREHAJTÓI JOGKÖRBEŊ OK. KÁR

BÍRÓSÁGI - ÜGYÉSZSÉGI JOGKÖRBEŊ OKOZOTT KÁR

- ✓ feltétel: rendes jogorvoslat kimerítése
- ✓ közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség szabályai szerint

FELELŐSSÉG ALANYAI:

- bírósági jogkör - járásbírótság esetén TÖRVÉNYSZÉK, ÍTÉLŐTÁBLÁK, KÚRIA
- ügyészségi jogkör - LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!